

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT

Môn học: Phong tục tập quán lễ hội

Mã môn: VFC33021

Dùng cho ngành: Văn hoá Du lịch

Khoa phụ trách: Văn hóa Du lịch

THÔNG TIN VỀ CÁC GIẢNG VIÊN CÓ THỂ THAM GIA GIẢNG DẠY MÔN HỌC

1. ThS. Vũ Thị Thanh Hương - Giảng viên cơ hữu

- Chức danh, học hàm, học vị: Thạc sĩ
- Thuộc Khoa: Văn hóa du lịch
- Địa chỉ liên hệ: Khoa Văn hóa du lịch - Trường Đại học Dân lập Hải Phòng
- Điện thoại: 0904412627   Email: huongvtt@hpu.edu.vn
- Các hướng nghiên cứu chính: Văn hóa học, Du lịch học.

2. ThS. Phạm Thị Hoàng Điệp - Giảng viên cơ hữu

- Chức danh, học hàm, học vị: Thạc sĩ
- Thuộc Khoa: Văn hóa du lịch
- Địa chỉ liên hệ: Khoa Văn hóa du lịch - Trường Đại học Dân lập Hải Phòng
- Điện thoại: 0906563388   Email: dieppth@hpu.edu.vn
- Các hướng nghiên cứu chính: Văn hóa học, Đông phương học, Văn hóa và du lịch.

THÔNG TIN VỀ MÔN HỌC

1. Thông tin chung

- Số tín chỉ: 2 tín chỉ
- Các môn học tiên quyết: Cơ sở văn hóa Việt Nam, Dân tộc học, Lịch sử tôn giáo.
- Các môn học kế tiếp:
- Các yêu cầu đối với môn học (nếu có): Máy Projecter, Micro.
- Thời gian phân bổ đối với các hoạt động:
  - + Nghe giảng lý thuyết: 30.5 tiết
  - + Làm bài tập trên lớp: 2 tiết
  - + Thảo luận: 5 tiết
  - + Thực hành, thực tập (ở PTN, nhà máy, điền dã, .):
  - + Hoạt động theo nhóm: 5.5 tiết
  - + Tự học: 1 tiết
  - + Kiểm tra: 1 tiết

2. Mục tiêu của môn học:

- *Kiến thức*: Cung cấp kiến thức nền tảng và hệ thống về Phong tục tập quán, lễ hội Việt Nam nhằm giúp sinh viên hiểu biết khái quát về các phong tục - tập quán và lễ hội cơ bản của đất nước ta, đặc biệt là của người Kinh (Việt); trên cơ sở đó vừa vận dụng vào hoạt động du lịch và kinh doanh du lịch, vừa góp phần bảo tồn cho mai sau.

- *Kỹ năng*: Rèn luyện kỹ năng làm việc độc lập, kỹ năng khảo sát, phân tích tài liệu, kỹ năng làm việc theo nhóm, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng khảo sát thực tế.

- *Thái độ*: Đoàn kết, hợp tác, tự giác, tôn trọng các giá trị văn hóa truyền thống.

3. Tóm tắt nội dung môn học:

- Cung cấp các khái niệm cơ bản như Phong tục, tập quán, lễ hội, du lịch lễ hội...
- Đưa ra các cách phân loại Phong tục, Lễ hội.
- Đánh giá vai trò, giá trị của phong tục, tập quán, lễ hội trong đời sống xã hội và trong hoạt động du lịch.
- Đề xuất vận dụng những giá trị đó trong phát triển du lịch hiện nay.

Phương pháp nghiên cứu: Phương pháp lịch sử, phương pháp so sánh - phân tích, phương pháp điền dã.

4. Học liệu:

4.1. Học liệu bắt buộc:

1. Phan Kế Bính, *Việt Nam phong tục*, NXB TP. Hồ Chí Minh, 1990.
2. Dương Văn Sáu, *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*, Đại học Văn hóa Hà Nội, 2004.
3. Nhất Thanh, Vũ Văn Khiếu, *Phong tục làng xóm Việt Nam*, NXB Phương Đông, 2005.
4. Lê Trung Vũ, *Tết cổ truyền của người Việt*, NXB Văn hóa thông tin, 2003.
5. Lê Trung Vũ, *Nghi lễ vòng đời người*, NXB Văn hóa thông tin, 2007.

4.2. Học liệu tham khảo:

- Chương 1:

1. Trần Ngọc Thêm, *Cơ sở Văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục, 1998.
2. Trần Quốc Vượng (chủ biên), *Cơ sở Văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục, 1999.

- Chương 2 và Chương 3:

1. Triều Sơn, *Phong tục cổ truyền ngày Tết*, NXB Thời đại, 2010.
2. Trương Thìn, *Nghi lễ vòng đời người*, NXB Thời đại, 2010.
3. Ngô Đức Thịnh (chủ biên), *Tín ngưỡng và văn hóa tín ngưỡng ở Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội, 2001.

- Chương 4, 5:

1. Huỳnh Công Bá, *Lịch sử văn hóa Việt Nam*, NXB Thuận Hóa, 2008.
2. Thích Minh Nghiêm, *Lịch lễ hội Việt Nam*, NXB Thời đại, 2010.
3. Ngô Đức Thịnh (chủ biên), *Tín ngưỡng và văn hóa tín ngưỡng ở Việt Nam*, NXB Khoa học xã hội, 2001.

5. Nội dung và hình thức dạy học:

Nội dung (Ghi cụ thể theo từng chương, mục, tiểu mục)	Hình thức dạy - học						Tổng (tiết)
	Lý thuyết	Bài tập	Thảo luận	Hoạt động nhóm	Tự học, tự NC	Kiểm tra	
Chương 1. Tổng quan về Phong tục tập quán Việt Nam							3.0
1.1. Khái niệm cơ bản							
1.1.1. Tập quán	0.5						
1.1.2. Phong tục	0.5						
1.2. Điều kiện hình thành Phong tục tập quán Việt Nam	1.0		1.0				
1.2.1. Điều kiện tự nhiên							
1.2.2. Điều kiện xã hội							
1.2.3. Giao lưu văn hóa							
1.2.4. Truyền thống dân gian							
1.2.5. Những tác động khác							
Chương 2. Nội dung của Phong tục tập quán Việt Nam							16.0
2.1. Phân loại phong tục tập quán Việt Nam							
2.1.1. Phân loại theo phạm vi	0.5						
2.1.2. Phân loại theo đặc trưng, tính chất	0.5						
2.2. Các nhóm phong tục chủ yếu							

2.2.2.1. Các phong tục liên quan tới chu kỳ thời gian (Lễ Tết)	2.0	1.0					
2.2.2.2. Các phong tục liên quan đến vòng đời người (Thai sản, Hôn nhân, Lên lão, Tang ma)	3.5	1.0	1.0				
2.2.2.3. Các phong tục liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo	3.0		1.0				
2.2.2.4. Luật tục (Hương ước)	0.5						
2.2.2.5. Phong tục trong đời sống văn hóa (Ăn, Mặc, Ở, Ứng xử)	1.0						
2.3. Vai trò, giá trị của phong tục tập quán							
2.3.1. Trong đời sống xã hội	0.5						
2.3.2. Trong đời sống văn hóa, tâm linh	0.5						
Chương 3. Phong tục tập quán với hoạt động du lịch							3.5
3.1. Phong tục tập quán là một bộ phận của Tài nguyên du lịch nhân văn	1.0						
3.2. Phong tục tập quán nhìn từ phía du khách	0.5						
3.3. Khai thác Phong tục tập quán trong hoạt động du lịch							
3.3.1. Xây dựng và phát triển một số loại hình du lịch đặc trưng	0.5						
3.3.2. Khai thác của các Doanh nghiệp Khách sạn	0.5		0.5				
3.3.3. Khai thác của các Doanh nghiệp Lữ hành	0.5						
Chương 4. Lễ hội Việt Nam							6.5
4.1. Khái niệm về lễ hội	1.0						
4.2. Các giai đoạn phát triển của Lễ hội	0.5				1.0		
4.2.1. Thời kỳ tiền Đông Sơn							
4.2.2. Thời kỳ xây dựng văn hóa Đông Sơn (TK VII - I _{TCN})							
4.2.3. Thời kỳ chống Bắc thuộc							

(TK I _{TCN} - TK X)							
4.2.4. Thời phong kiến tự chủ (TK X - 1885)							
4.2.5. Thời Pháp thuộc (1886 - 1945)							
4.2.6. Thời kỳ từ sau CMT8 đến nay							
4.3. Phân loại Lễ hội	1.0						
4.3.1. Căn cứ vào qui mô tổ chức							
4.3.2. Căn cứ vào thời gian - không gian tổ chức							
4.3.3. Căn cứ vào mục đích và đối tượng thờ cúng							
4.3.4. Lễ hội truyền thống và Lễ hội hiện đại							
4.4. Cấu trúc của Lễ hội							
4.4.1. Cấu trúc của Lễ hội truyền thống							
4.4.1.1. Phần Lễ	1.0						
4.4.1.2. Phần Hội	0.5						
4.4.2. Trình tự và nghi thức trong Lễ hội hiện đại	0.5						
4.5. Đặc điểm, vai trò của Lễ hội							
4.5.1. Đặc điểm	0.5						
4.5.2. Vai trò	0.5						
Chương 5. Lễ hội với hoạt động du lịch							15.0
5.1. Mối quan hệ giữa Lễ hội với Du lịch							
5.1.1. Tính du lịch của Lễ hội	0.5						
5.1.2. Lễ hội du lịch và Du lịch lễ hội							
5.1.2.1. Lễ hội du lịch	1.0						
5.1.2.2. Du lịch lễ hội	0.5						
5.1.3. Tác động tương hỗ giữa lễ hội và du lịch							
5.1.3.1. Tác động tích cực	0.5						
5.1.3.2. Tác động tiêu cực			0.5				
5.2. Tổ chức Lễ hội và kinh doanh du lịch lễ hội							

5.2.1. Định hướng của Nhà nước đối với việc phát triển du lịch Lễ hội	0.5						
5.2.2. Một số lễ hội điển hình đang được khai thác trong du lịch	2.0			5.5			
5.3. Hiện trạng và giải pháp khai thác hiệu quả lễ hội trong hoạt động du lịch							
5.3.1. Hiện trạng khai thác lễ hội trong hoạt động du lịch	1.5		0.5				
5.3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả khai thác lễ hội trong hoạt động du lịch	1.5		0.5				
Kiểm tra						1	1
Tổng (tiết)	30.5	2	5	5.5	1	1	45

6. Lịch trình tổ chức dạy - học cụ thể:

Tuần	Nội dung	Chi tiết về hình thức tổ chức dạy - học	Nội dung yêu cầu sinh viên phải chuẩn bị trước	Ghi chú
1	Chương 1. Tổng quan về Phong tục tập quán Việt Nam	Diễn giảng và phát vấn. Thảo luận.	Tìm hiểu điều kiện tự nhiên và điều kiện xã hội VN	
	1.1. Khái niệm cơ bản			
	1.1.1. Tập quán			
	1.1.2. Phong tục			
	1.2. Điều kiện hình thành Phong tục tập quán Việt Nam			
	1.2.1. Điều kiện tự nhiên			
	1.2.2. Điều kiện xã hội			
	1.2.3. Giao lưu văn hóa			
	1.2.4. Truyền thống dân gian			
	1.2.5. Những tác động khác			
2	Chương 2. Nội dung của Phong tục tập quán Việt Nam	Diễn giảng và phát vấn. Bài tập.	- Tìm hiểu Tết cổ truyền của một số dân tộc. - Tìm hiểu Tết nguyên đán của người Việt.	
	2.1. Phân loại phong tục tập quán Việt Nam			
	2.1.1. Phân loại theo phạm vi			
	2.1.2. Phân loại theo đặc trưng, tính chất			
	2.2. Các nhóm phong tục chủ yếu			
	2.2.2.1. Các phong tục liên quan tới chu kỳ thời gian (Lễ Tết)			
3	2.2.2.1. Các phong tục liên quan tới	Thảo luận.	- Kiêng kỵ khi thai sản	

	<i>chu kỳ thời gian (Lễ Tết)</i>			
	<i>2.2.2.2. Các phong tục liên quan đến vòng đời người (Thai sản, Hôn nhân, Lên lão, Tang ma)</i>	Diễn giảng và phát vấn.	- Nét đặc sắc trong phong tục hôn nhân các dân tộc. - Hủ tục còn lại	
4	<i>2.2.2.2. Các phong tục liên quan đến vòng đời người (Thai sản, Hôn nhân, Lên lão, Tang ma)</i>	Diễn giảng và phát vấn. Làm bài tập. Thảo luận.		
5	<i>2.2.2.2. Các phong tục liên quan đến vòng đời người (Thai sản, Hôn nhân, Lên lão, Tang ma)</i> <i>2.2.2.3. Các phong tục liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo</i>	Bài tập Diễn giảng và phát vấn.	Tìm hiểu tín ngưỡng truyền thống	
6	<i>2.2.2.3. Các phong tục liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo</i> <i>2.2.2.4. Luật tục (Hương ước)</i> <i>2.2.2.5. Phong tục trong đời sống văn hóa (Ăn, Mặc, Ở, Ứng xử)</i>	Diễn giảng và phát vấn.		
7	2.3. Vai trò, giá trị của phong tục tập quán <i>2.3.1. Trong đời sống xã hội</i> <i>2.3.2. Trong đời sống văn hóa, tâm linh</i> Chương 3. Phong tục tập quán với hoạt động du lịch 3.1. Phong tục tập quán là một bộ phận của Tài nguyên du lịch nhân văn 3.2. Phong tục tập quán nhìn từ phía du khách 3.3. Khai thác Phong tục tập quán trong hoạt động du lịch <i>3.3.1. Xây dựng và phát triển một số loại hình du lịch đặc trưng</i>	Diễn giảng và phát vấn.	Tìm hiểu mối quan hệ giữa phong tục tập quán và du lịch.	
8	<i>3.3.2. Khai thác của các Doanh nghiệp Khách sạn</i> <i>3.3.3. Khai thác của các Doanh nghiệp Lữ hành</i> Chương 4. Lễ hội Việt Nam 4.2. Các giai đoạn phát triển của Lễ hội <i>4.2.1. Thời kỳ tiền Đông Sơn</i> <i>4.2.2. Thời kỳ xây dựng văn hóa Đông Sơn (TK VII - I_{TCN})</i>	Thảo luận. Diễn giảng và phát vấn. Tự học	Tìm hiểu lịch sử văn hóa Việt Nam	
9	<i>4.2.3. Thời kỳ chống Bắc thuộc (TK I_{TCN} - TK X)</i> <i>4.2.4. Thời phong kiến tự chủ (TK X - 1885)</i> <i>4.2.5. Thời Pháp thuộc (1886 - 1945)</i> <i>4.2.6. Thời kỳ từ sau CMT8 đến nay</i>	Diễn giảng và phát vấn.	Tìm hiểu về Lễ hội truyền thống của người Việt Bắc bộ	

	4.3. Phân loại Lễ hội			
	4.3.1. Căn cứ vào qui mô tổ chức			
	4.3.2. Căn cứ vào thời gian tổ chức			
	4.3.3. Căn cứ vào mục đích và đối tượng thờ cúng			
	4.3.4. Lễ hội truyền thống và Lễ hội hiện đại			
	4.4. Cấu trúc của Lễ hội			
	4.4.1. Cấu trúc của Lễ hội truyền thống			
	4.4.1.1. Phần Lễ			
10	4.4.1.2. Phần Hội	Diễn giảng và phát vấn.	Mối quan hệ giữa Lễ hội và Du lịch	
	4.4.2. Trình tự và nghi thức trong Lễ hội hiện đại			
	4.5. Đặc điểm, vai trò của Lễ hội			
	4.5.1. Đặc điểm			
	4.5.2. Vai trò			
	Chương 5. Lễ hội với hoạt động du lịch			
	5.1. Mối quan hệ giữa Lễ hội với Du lịch			
	5.1.1. Tính du lịch của Lễ hội			
11	5.1.2. Lễ hội du lịch và Du lịch lễ hội	Diễn giảng và phát vấn. Thảo luận.	Mối quan hệ giữa Lễ hội và Du lịch	
	5.1.2.1. Lễ hội du lịch			
	5.1.2.1. Lễ hội du lịch			
	5.1.2.2. Du lịch lễ hội			
	5.1.3. Tác động tương hỗ giữa lễ hội với du lịch			
	5.1.3.1. Tác động tích cực			
	5.1.3.2. Tác động tiêu cực			
	5.2. Tổ chức Lễ hội và kinh doanh du lịch lễ hội			
12	5.2.1. Định hướng của Nhà nước đối với việc phát triển du lịch Lễ hội	Diễn giảng và phát vấn. Hoạt động nhóm.		
	5.2.2. Một số lễ hội điển hình đang được khai thác trong du lịch			
13	5.2.2. Một số lễ hội điển hình đang được khai thác trong du lịch	Hoạt động nhóm.	Thuyết trình theo nhóm về một lễ hội điển hình.	
14	5.2.2. Một số lễ hội điển hình đang được khai thác trong du lịch	Hoạt động nhóm. Diễn giảng và phát vấn. Thảo luận.	Thuyết trình theo nhóm về một lễ hội điển hình.	
	5.3. Hiện trạng và giải pháp khai thác hiệu quả lễ hội trong hoạt động du lịch			
	5.3.1. Hiện trạng khai thác lễ hội trong			

	hoạt động du lịch			
15	5.3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả khai thác lễ hội trong hoạt động du lịch	Diễn giảng và phát vấn. Thảo luận. Kiểm tra.		
	Kiểm tra			

7. Tiêu chí đánh giá nhiệm vụ giảng viên giao cho sinh viên:

- Ý thức chuẩn bị bài trước khi đến lớp.
- Ý thức tham gia thảo luận, đóng góp ý kiến xây dựng bài trên lớp.
- Làm bài tập đầy đủ, đạt kết quả.

8. Hình thức kiểm tra, đánh giá môn học:

- Kiểm tra tư cách: 1 bài.
- Bài tập chuyên đề: 1 bài (thuyết trình nhóm).
- Thi hết môn cuối kỳ: Thi tự luận.

9. Các loại điểm kiểm tra và trọng số của từng loại điểm:

- Kiểm tra trong năm học: Không
- Kiểm tra giữa kỳ: 30%
- Thi hết môn: 70%

10. Yêu cầu của giảng viên đối với môn học:

- Yêu cầu về điều kiện để tổ chức giảng dạy môn học (giảng đường, phòng máy...): Giảng đường, hệ thống âm thanh cho giáo viên, thiết bị máy chiếu.
- Yêu cầu đối với sinh viên (sự tham gia học tập trên lớp, quy định về thời hạn, chất lượng các bài tập về nhà, .): Dự lớp $\geq 70\%$, chuẩn bị bài trước khi đến lớp, tham gia thảo luận, đóng góp ý kiến xây dựng bài trên lớp, làm bài tập đầy đủ, đạt kết quả.

Hải Phòng, ngày   tháng 6 năm 2011

Phó trưởng Khoa

Người viết đề cương chi tiết

ThS. Đào Thị Thanh Mai

ThS. Phạm Thị Hoàng Điệp

ThS. Vũ Thị Thanh Hương